

Afgørelser – Reg. nr.: 05505.00

Fredningen vedrører: Dankirke

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet   08-05-1973

Fredningsnævnet   10-01-1972

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

Kent 1112 I SV

REG. NR.

5505

8/5-1973

U D S K R I F T

a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1973, den 8. maj , afsagde Overfredningsnævnet følgende

k e n d e l s e

i sag nr. 2144/72 om fredning af oldtidsbopladsen "Dankirke", matr.nr. 1 af og lod af matr.nr. 80 a, Vester Vedsted by og sogn.

I den af fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds den 10/1 1972 afsagte kendelse hedder det.

Ved brev af 18. august 1971 anmodede Rigsantikvaren Fredningsnævnet for Ribe Amts Fredningskreds om at søge gennemført en fredning af dele af matr. nr. 1 af og 80 a, Vester Vedsted by og sogn, med det formål at sikre, at der senere kan foretages videnskabelige undersøgelser af den oldtidsbebyggelse med huskonstruktioner og med oldsager fra ældre og yngre jernalder, som er iagttaget på disse arealer.

Af et af Fredningsplanudvalget for Ribe Amt udarbejdet detaljeret oversigtskort, fremlagt som sagens bilag 3, fremgår, at der af matr. nr. 1 af, Vester Vedsted by og sogn, som ifølge tingbogen har et areal på 3,3990 ha -hvoraf vej 760 m²- oprindeligt ønskedes fredet 2,7200 ha, og at der af matr. nr. 80 a samme sted, hvis areal ifølge tingbogen er 26,5294 ha, ønskedes fredet 0,5000 ha.

Fredningspåstanden gik oprindeligt ud på at pålægge de angivne arealer servitutter, hvorefter arealerne skulle henligge som stedseværende græsmark, men er senere udvidet til at angå afståelse af arealerne til Staten ved Ministeriet for Kulturelle Anliggender, samtidig med at påstanden, for så vidt angår matr. nr. 1 af, Vester Vedsted by og sogn, ændredes til at angå hele dette matr. nr..

Bekendtgørelse om den rejste fredningssag blev indrykket i dagbladet "Vestkysten" for den 23. august 1971 og i Statstidende for den 24. samme måned.

Nævnet, der under denne sag består af formanden, dommer Poul Buch, Varde, samt medlemmerne, amtsrådsmedlem, gårdejer Erik Rosenstand, Sdr. Farup, og fhv. skoleinspektør O. Hess Larsen, Jedstedmark pr. Ribe, har derefter behandlet sagen på et behørigt indvarslet møde den 4. oktober 1971, hvortil ejeren af matr. nr.

I af, Vester Vedsted by og sogn, gårdejer E. H. Bonnichsen, Vester Vedsted, samt forpagteren af samme ejendom, gårdejer Svend Aage Sørensen, Vester Vedsted, og ejeren af matr. nr. 80 a samme sted, gårdejer Knud Bent Andreasen, Vester Vedsted, var indkaldt, og hvor tillige Rigsantikvarens Fortidsmindeforvaltning, Ribe Amtsråd, Ribe Byråd, Ribe Amts Vejvæsen, Fredningsplanudvalget for Ribe Amt, en repræsentant for Danmarks Naturfredningsforening, samt N. B. Andreasen, Vester Vedsted, der er panthaver i matr. nr. 80 a, Vester Vedsted by og sogn, gav møde. Nævnet foretog samme dag en indgående besigtigelse af de arealer, der er omfattet af fredningspåstanden, ligesom nævnet besigtigede vejforholdene omkring disse arealer. Nævnet har endvidere behandlet sagen internt den 13. og den 30. december 1971.

Under sagen har nævnet haft teknisk bistand af Fredningsplanudvalget for Ribe Amt.

I Rigsantikvarens brev af 18. august 1971 hedder det blandt andet om begrundelsen for fredningspåstanden:

".....

Motiveringen ..... er ønsket om for fremtidig videnskabelig undersøgelse at sikre levnene af en i Danmark enestående oldtidsbebyggelse med huskonstruktioner og oldsager fra ældre og yngre jernalder.

Arealerne, som rummer disse oldtidslevn, har på ældre matrikelkort navnet "Dankirke". På stedet var i tidens løb opsamlet genstande fra jernalderen, blandt andet en guldring, flere romerske mønter og en mængde lerkarskår, men først da man i 1964 på et snævert areal fandt metalredskaber, oldtidsglas og et par hundrede glasperler, blev Nationalmuseet gennem Den Antikvariske Samling i Ribe inddraget i sagen og iværksatte en undersøgelse i forsommeren 1965. Undersøgelsen har med 3-4 måneder lange udgrav-

ningskampagner hidtil strakt sig over årene 1965 - 70. I dette tidsrum er der afdækket og undersøgt et areal på ca. 3000 m² samtidig med, at der ved prøvegravninger, opsamlinger på marken og ved luftfotograferinger er konstateret gamle markskel, hustomter og oldsager i den del af det her angivne bopladsområde, som stadig henligger uundersøgt.

Ved de hidtidige undersøgelser er afdækket affaldslag i $\frac{3}{4}$ meters tykkelse, tomter af 7 gårdsanlæg i tid strækkende sig fra 2. århundrede f. Kr. f. til begyndelsen af 6. århundrede e. Kr. f.. I det yngste gårdsanlæg er påvist 3 på hinanden følgende byggeperioder. Møntfund fra overgangen mellem 7. og 8. århundrede e. Kr. f. lader formode, at fremtidige undersøgelser vil kunne klarlægge rester af endnu yngre oldtidsbebyggelser.

Foruden hustomter er der fundet brønde og spor af stedlig jernudsmeltning.

Som eneste sted i landet er her indenfor samme plads repræsenteret såvel dansk som nordvesttysk byggeskik, sidstnævnte for første gang påvist indenfor Danmarks grænser. Et rigt varieret og talmæssigt meget stort og for en jernalderboplads helt usædvanligt oldsagsmateriale som blandt andet omfatter her i landet første gang forekommende typer af importerede glas, men iøvrigt består af redskaber, våben og smykker af metal og et meget stort antal lerkar, der placeret i en sikker stratigrafi, gør denne plads til en hovedkilde for dateringen af et oldtidsafsnit, hvor en fundsparsomhed ellers gør sig gældende.

Til påvisning af handelsforbindelser til nordvesteuropæisk område har Dankirkebopladsen bidraget med såvel genstandsfundene som anlæggene og har derfor allerede på indeværende tidspunkt tiltrukket sig europæisk forsknings opmærksomhed. Med sit rige lerkar-materiale placeret i en sikker lagfølge, har bopladsen endvidere

leveret det grundlæggende jernaldermateriale til Atomenergikommis-
sionens Termoluminiscensforsøg på Risø.

.....!"

Senere i samme brev hedder det:

".....

Anledningen til at fredningssagen rejses nu er, at man må
forudse en pause i undersøgelsen, idet omfanget af det allerede
fremdragne materiale kræver en bearbejdelse, førend det vil være
rimeligt at fortsætte undersøgelserne.

.....!"

I forbindelse med det fornævnte møde den 4. oktober 1971
foretoges forgæves forligsforhandlinger. Gårdejernerne E. H. Bonnich-
sen og Knud B. Andreasen har efter eget forslag udarbejdet er-
statningsopgørelser med henblik på, at de angivne arealer ved fred-
ningskendelse bliver overdraget til staten. I erstatningsopgørel-
serne, der er modtaget i Fredningsnævnet den 25. november 1971,
hedder det:

"Sag angående fredning af matr. nr. 1 af, Vester Vedsted by
og sogn.

Undertegnede fremsætter herved pris- og erstatningskrav ved-
rørende evt. afståelse af matr. nr. 1 af til Staten.

Overtagelsessum pr. ha. kr. 10.000,-

Erstatning for ulempe ved for-
ringelse af gårdens drift. kr. 50.000,-

Erstatningskrav fremsættes fordi matr. nr. 1 af er gårdens stam-
parcel, hvortil der er nedgravet markvandingsanlæg som nu bliver
værdiløst. Desforuden er det umuligt at købe anden jord med samme
bekvemme beliggenhed i forhold til driftsbygningerne.

Med højagtelse,

E. H. Bonnichsen.

.....!"

og

"Angående fredning af matr. nr. 80 a, Vester Vedsted.

Ved salg af det ovenstående nævnte jordstykke til fredningsnævnet, bliver værdien udregnet på følgende måde.

Da jordstykket for mig har en historisk værdi, og har været i slægtens eje gennem flere hundrede år, forlanger jeg 1000,00 kr i erstatning for tab af dette.

Landbrugsmæssig set er jorden det bedste, der hører til min ejendom, og det kan begrundes med, at grøderne aldrig lider af tørke. Det sås også tydeligt, den dag at Fredningsnævnet var ude at se på arealet. Jordværdi 4000,00 kr. for 0,5 ha.

Arealet skulle have været tilsået med vinterrug omkring 20. oktober. Gødningsudgift og udsæd ville cirka have været 150,00 kr. Høstudbyttet har i de senere år ligget mellem 17 og 20 tønder korn á 50,00 kr.. 18 tønder rug á 50,00 kr. 900,00 kr.

Gødnings og udsædsudgift	<u>150,00 -</u>
Kornværdi	<u>i alt 750,00 kr.</u>

Samlet prisforlangten + erstatning.

Jord af slægts og historisk værdi	1.000,00 kr.
Jordværdi	4.000,00 -
Tab af kornafgrøde	750,00 -
<u>Træværdi af skov</u>	<u>100,00 -</u>

i alt 5.850,00 kr.

Jeg vil dog beholde jagtretten på arealet.

Alle omkostninger ved jordhandlen afholdes af køberen.

Knud B. Andreasen

....."

Rigsantikvaren har til de nævnte opgørelser bemærket:

" .....

Uden at være i besiddelse af sagkundskab vedrørende priser på landbrugsarealer, må fortidsmindeforvaltningen udtrykke sin forundring over de fremsendte opgørelser. Vi har på egnen hørt, at jordprisen lå omkring 3-4.000 kr. pr. hektar, de samme tal, som hr. Bonnichsen bragte frem ved mødet den 4/10 dette år, uden at han dog ønskede det opfattet som et tilbud.

En pris pr. hektar på 4.000 kr. skulle altså ligge i overkanten.

Erstatning for "ulempe ved forringelse af gårdens drift" er af hr. Bonnichsen opgjort til 50.000 kr., og erstatning for "jord af slægts- og historisk værdi" er af hr. Knud B. Andreasen opgjort til 1.000 kr.. Hertil er blot at sige, at fortidsmindeforvaltningen aldrig før har hørt sådanne krav fremsat.

Knud B. Andreasens krav om at beholde jagtretten må man herfra udtale sig imod, da der formentlig vil indskrænke rådhedsretten over arealet.

....."

Efter indgående overvejelser og interne forhandlinger har nævnet enstemmigt truffet beslutning om, at den af Rigsantikvaren påståede fredning bør gennemføres ved overdragelse af hele matr. nr. 1 af, Vester Vedsted by og sogn, og af 0,5000 ha af matr. nr. 80 a, samme sted, som angivet på det nærværende kendelse vedhæftede kort. De afståede dele af ejendommene overtages i medfør af naturfredningslovens § 21, stk. 5, frigjort for pantegæld.

Nævnet har ved sin således trufne afgørelse i overensstemmelse med indholdet af naturfredningslovens § 1 lagt vægt på, at de fredede arealer rummer enestående arkæologiske fund, som det af undervisningsmæssige og historiske hensyn er væsentligt at bevare.

Ved fastsættelse af erstatninger i medfør af naturfredningslovens § 21 har nævnet fundet, at der under hensyn til, at arealerne fremtræder som særdeles velegnet landbrugsjord, vil kunne lægges en værdi af 6000 kr. pr. ha til grund.

Vedrørende det af gårdejer Knud B. Andreasen, Vester Vedsted, rejste krav bemærkes, at der ikke ses at kunne gives erstatning for tab af kornafgrøde eller for træværdi af skov, når jorden mod erstatning afstås til Staten, ligesom der ejheller ses at være hjemmel til at yde erstatning for ejerens affektionsinteresse i ejendommen som fortidsminde. Under hensyn til arealets ringe omfang og særlige karakter samt under hensyn til størrelsen af de omkostninger til erhvervelse af til-lægsjord, som ejeren må påregne at skulle udrede, findes den ejeren tilkommende erstatning for det pågældende areal passende udover en arealerstatning på 3.000 kr. at kunne ansættes til 1.000 kr.

Ejerens påstand om forbehold af jagtretten kan ikke tages til følge.

Vedrørende det af gårdejer E. H. Bonnichsen rejste krav bemærkes, at der for afståelse af hans areal findes at burde udredes en erstatning stor 20.500 kr., hvorhos der tilkendes ham 8.000 kr. for tab ved fremtidig forringet udnyttelse af etableret markvandingsanlæg og for ulemper, hvorved fremhæves, at det afståede areal udgør en forholdsmæssig betydelig og i forhold til ejendommens bygninger velbeliggende del af ejendommens samlede tilliggende.

Erstatningsbeløbene vil være at udbetale, når der er tinglyst anmærkningsfri endelig adkomst for Staten, og vil i medfør af naturfredningslovens § 21, stk. 4, være at forrente fra kendelsens dato at regne, indtil beløbet kan hæves, med en årlig rente af 1 % over den af Danmarks Nationalbank fastsatte diskonto pr. dato. Endvidere vil erstatningsbeløbene være at udbetale til de respektive lodsejere, idet nævnet i medfør af samme lovs § 21, stk. 5, skønner, at afståelserne på grund af arealernes beskedne omfang ikke medfører nogen fare for pantesikkerheden i de to landbrugsejendomme.

Udstykning af de til staten afståede arealer vil være at foretage ved fredningsnævnets foranstaltning.

Vejadgang til de afståede arealer sker som hidtil ad den private fællesvej over matr. nr. 4 ac, Vester Vedsted by og sogn.

Kendelsen vil være at tinglyse som adkomst for Staten ved Ministeriet for Kulturelle Anliggender på matr. nr. 1 af, Vester Vedsted by og sogn, og på 0,5 ha af matr. nr. 80 a, samme sted, idet der med hensyn til byrder og servitutter henvises til ejendommenes blade i tingbogen.

T h i b e s t e m m e s:

Matr. nr. 1 af, Vester Vedsted by og sogn, af areal 3,3990 ha, heraf vej 760 m², tilhørende gårdejer E. H. Bonnichsen, Vester Vedsted, og 0,5000 ha af matr. nr. 80 a, Vester Vedsted by og sogn, som vist på vedhæftede kort, tilhørende gårdejer K. B. Andreasen, Vester Vedsted, fredes som ovenfor bestemt, idet arealerne overdrages til Staten ved Ministeriet for Kulturelle Anliggender.

I erstatning udbetales til gårdejer E. H. Bonnichsen, Vester Vedsted, 28.500,00 kr. og til gårdejer K. B. Andreasen, Vester Vedsted, 4.000,00 kr.. Begge beløb forrentes med en årlig rente af 1 % over den af Danmarks Nationalbank fastsatte diskonto pr. dato.

Af erstatningen udredes tre fjerdedele af Statskassen, mens den sidste fjerdedel udredes af Ribe Amtsfond.

Kendelsen kan indankes for Overfredningsnævnet, adresse: Nyropsgade 22, 1602 København V, inden 4 uger fra kendelsens forkyndelse.

O. Hess Larsen

Erik Rosenstand

Poul Buch¹

/ C. H. Theut

sekretær.

Ud -

skriftens rigtighed bekræftes.

Fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds, den 10. januar 1972.

P. n. v.

Poul Buch.

Denne kendelse har de 2 ejere indanket for Overfredningsnævnet med påstand om højere erstatning for de ved fredningen afståede arealer.

Overfredningsnævnet har den 30/8 1972 besigtiget det fredede med deltagelse af de ankende og deres repræsentant samt med repræsentanter for fredningsnævnet, Rigsantikvarens fortidsmindeforvaltning, fredningsplanudvalget, Ribe amtsråd og Danmarks Naturfredningsforening. Man besigtigede samtidig den over matr.nr. 4 ac, Vester Vedsted by og sogn, førende private vej, som var den efter forholdene mest hensigtsmæssige adgang til det fredede. Ejeren af matr.nr. 4 ac, gårdejer Sv. O. Nissen, som efter indkaldelse var til stede, havde intet imod indrømmelse af en sådan vejret mod erstatning fastsat ved taksation af hensyn til de øvrige vejberettigede.

Overfredningsnævnet har herefter besluttet at stadfæste den indankede kendelse med følgende ændringer og tilføjelser:

Fredningens omfang og indhold.

Overfredningsnævnet kan tiltræde, at det fredede areal med den i fredningskendelsen angivne afgrænsning afstås til det offentlige. Til arealet udlægges vejadgang ad den over matr.nr. 4 ac, Vester Vedsted by og sogn, førende private vej.

For det fredede areal er besluttet følgende fredningsbestemmelser.

1. Det fredede skal henligge som græsareal eller lignende og må kun pløjes efter anvisning fra Rigsantikvarens fortidsmindeforvaltning
2. Bortset fra undersøgelser foretaget af Rigsantikvaren eller med dennes tilladelse må der på området ikke graves eller henlægges jord, sten, affald eller lignende.

3. Beplantning må ikke foretages, eksisterende træer må fældes, såfremt rødderne ikke optages.

4. Bebyggelse må ikke finde sted. Dog, skal det være tilladt at opstille de til arealets udnyttelse i videnskabeligt eller undervisningsmæssigt øjemed nødvendige skure eller mindre bygninger.

Påtaleberettiget er fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds.

Offentlig overtagelse af det fredede sker på følgende vilkår:

Arealerne overtages pr. nævnskendelsens dato den 10/1 1972.

Skatter og afgifter betales af de hidtidige ejere indtil 1. omvurdering efter udstykning. Ejendommene overtages uden pantehæftelser.

Erstatningen vedrørende matr.nr. 1 af vil- under hensyn til størrelsen af det afståede areal og den tilkendte erstatning - i medfør af naturfredningslovens § 21, stk. 5, kun kunne udbetales til ejeren med pantaversamtykke, hvilket samtykke er indhentet, medens erstatningen vedrørende matr.nr. 80 a vil kunne udbetales ejeren uden pantaversamtykke som besluttet af fredningsnævnet. Fredningserstatningerne, der forrentes med 8 % p.a. fra 10/1 1972 til anvisning, udbetales, når Overfredningsnævnets kendelse er tinglyst anmærkningsfrit som adkomst for det offentlige til det fredede.

Erstatning.

Overfredningsnævnet har anmodet den i naturfredningslovens § 5 omhandlede taksationskommission om at ville fastsætte erstatningerne for den således vedtagne fredning.

Ved en den 16. oktober 1972 afsagt kendelse har taksationskommissionen afgjort erstatningsbeløbene som nedenfor i konklusionen anført.

Løvrigt.

I henhold til landbrugsministeriets skrivelse af 19/3 1973 er matr.nr. 1 af frastykket den gårdejer Bonnichsen tilhørende landbrugsejendom matr.nr. 3 z m.fl. Vester Vedsted, medens den fredede lod af matr.nr. 80 a, sammesteds, er udstykket som matr.nr. 80 s af areal 5.560 m², heraf vej 95 m².

Et kort nr. 9-100 udvisende de fredede arealer, der andrager 3.9550 ha og overdrages til ministeriet for kulturelle anliggender, er vedhæftet nærværende kendelse. Kortet er ajourført med hensyn til matrikelsbetegnelser.

T h i b e s t e m m e s:

Den af fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds den 10/1 1972 afsagte kendelse om fredning af matr.nr. 1 af og lod af matr.nr. 80 a, Vester Vedsted by og sogn, stadfæstes med de af det foranstående følgende ændringer.

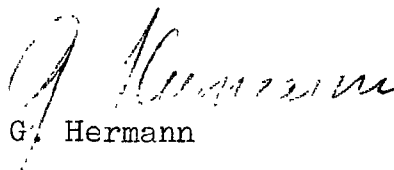
I erstatning udbetales nedennævnte beløb vedrørende de nævnte ejendomme:

Gårdejer Ejvind Hansen Bonnichsen, matr.nr. 1 <u>af</u> Vested Vedsted by og sogn.	28.500 kr.
Gårdejer Knud Bent Andreasen, lod af matr.nr. 80 <u>a</u> , sammesteds, nu matr.nr. 80 <u>s</u>	4.000 "
Gårdejer Sv. O. Nissen, matr.nr. 4 <u>ac</u> , sammesteds	1.500 "
	<hr/>
Ialt	34.000 kr.
	=====

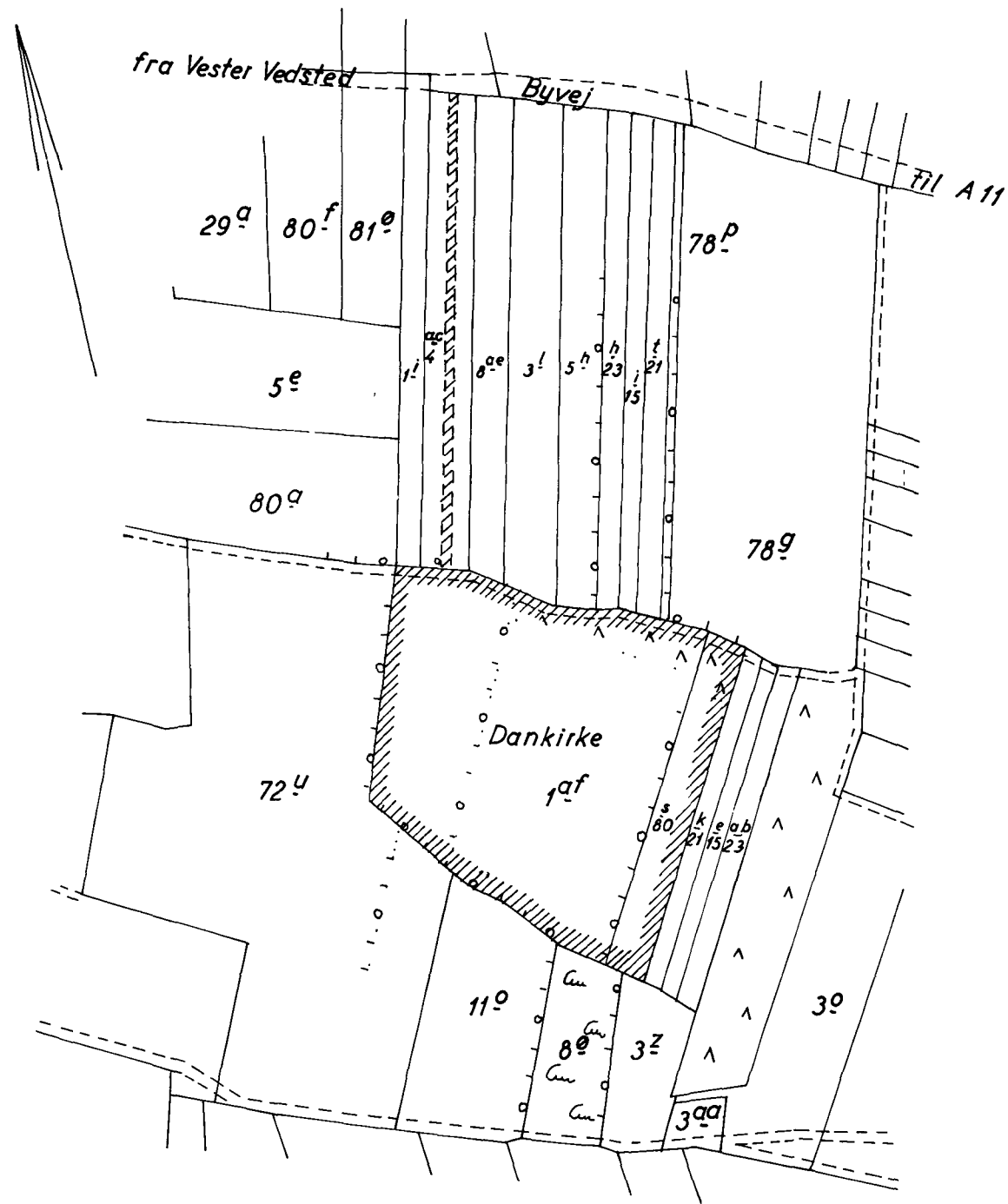
Erstatningsudgiften, der forrentes med 8 % p.a. fra den 10/1 1972 til anvisning, udredes med 3/4 af statskassen og 1/4 af Ribe amtskommune.

Nærværende kendelse vil være at tinglyse som adkomst for ministeriet for kulturelle anliggender v/Rigsantikvarens fortidsmindeforvaltning til ejendommen matr.nr. 1 af Vester Vedsted by og sogn, af areal 3.3990 ha og til lod af matr.nr. 80 a, sammesteds, udstykket som matr.nr. 80 s, af areal 0,5560 ha, idet med hensyn til byrder og servitutter henvises til ejendommenes blade i tingbogen.

Udskriftens rigtighed
bekræftes.

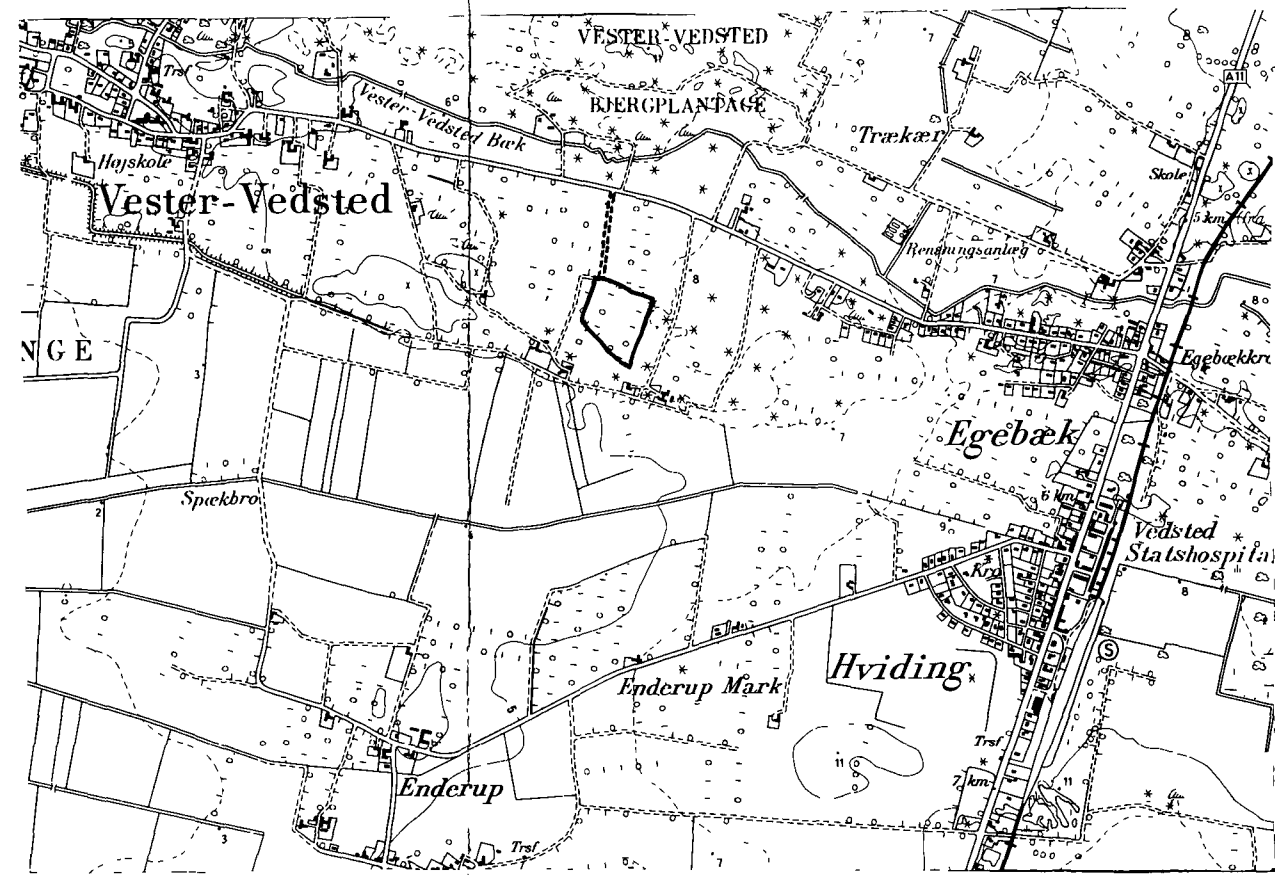
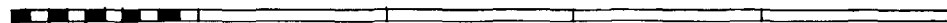

G. Hermann

// // // // // Fredningsgrænse
 z z z z z udlagt vejadgang til fredede areal

1:4000

Naturfredningskonsulentens kontor
 København d. 24-4-73
 By: Vedsted
 Sogn: Vedsted
 Plan nr. 9-100

FREDNINGSNÆVNET >

5505
REG. NR. ~~5337~~.

m 3704

KENDELSE

afsagt den 10. januar 1972

af

Fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds

vedrørende

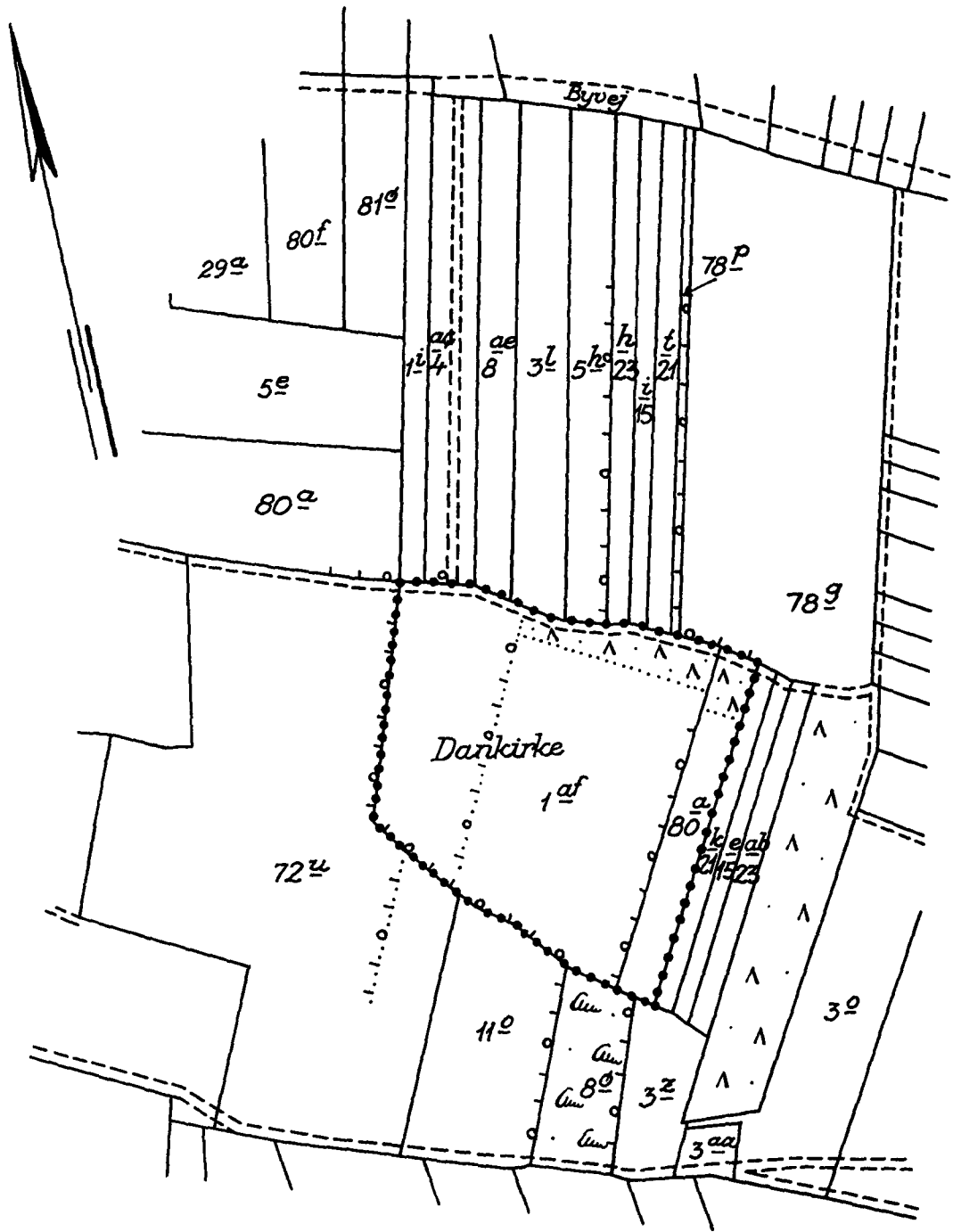
fredning af matr. nr. 1^{af} og en del af matr. nr. 80^a,
Vester Vedsted by og sogn.

CITERET FULDT UD I OFN K AF 8/5 1973

J. nr. 328/1971

FREDNINGSPLANUDVALGET
FOR RIBE AMT

54572-1-10-79

Signatur: ..... grænse for fredet areal (erhvervet).
Målforhold: 1: 4.000.

Udfærdiget i anledning af fredning af matr. nre. 1 af og 80 a Vester Vedsted by og sogn, Ribe herred og amt.

Ridset er udarbejdet af fredningsplanudvalget for Ribe amt (sekretariatet) på grundlag af luftfoto og matrikelkort (à jour til april 1971).

16/12-71, J.E.

At denne kort-genpart er nøjagtig genpart af det originale kort vedrørende ejendommen(e) mtr. nre. 1 af og del af 80 a Vr. Vedsted by og sogn, Ribe herred og amt.

RIBE d. 16 DECEMBER 1971
Navn: FREDNINGSPLANUDVALGET

Justitsministeriets genpartikalkuleret. Til kort.